

Ränta

Ränta är priset man betalar för att låna pengar. Ränta betalas av låntagaren (den som lånar pengar) till långgivaren (den som lånar ut pengar). Beräkning av ränta sker på samma sätt för pengar du sparar och pengar du lånar.

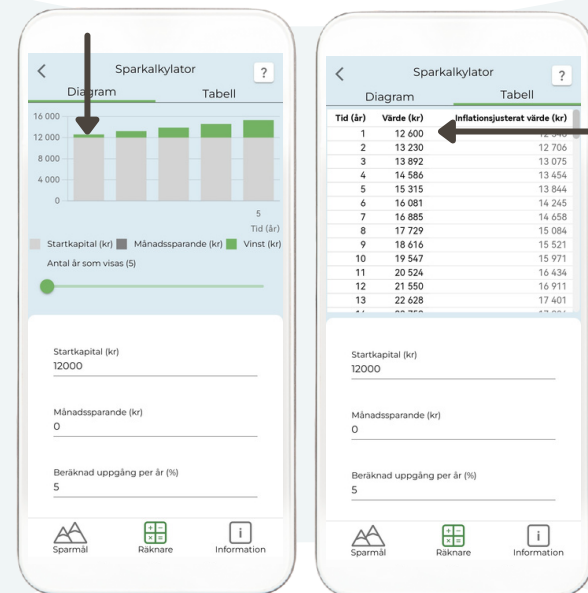
Långgivare
Lånar ut pengar
(får ränta)

SPARA

T.ex.

Du sparar 12 000 kr med 5% årlig ränta. Det innebär att du om ett år kommer att äga 12 600 kr.

Sparränta (Inlåningsränta)

När du sparar får du ränta av t.ex. banken för att de får låna dina pengar. Röntan anges i procent och beräknas per år.

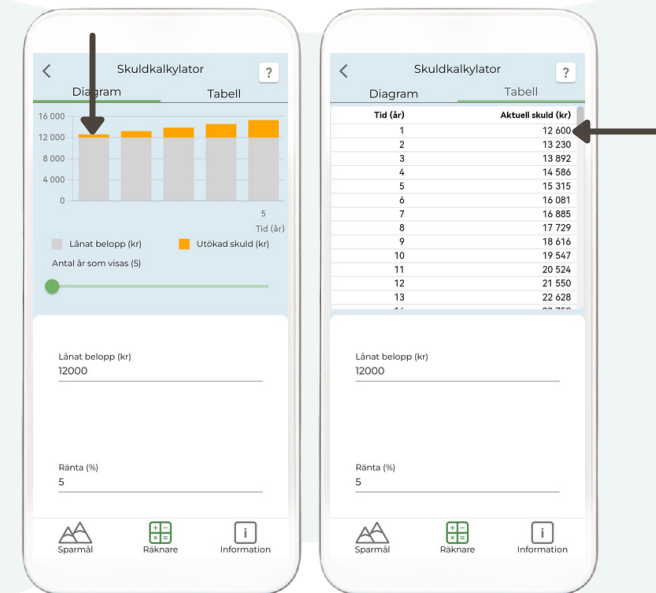
Låntagare
Lånar pengar
(betalar ränta)

LÅNA

T.ex.

Du lånar 12 000 kr med 5% årlig ränta. Det innebär att du om ett år kommer att vara skyldig 12 600 kr.

Låneränta (Utlåningsränta)

När du lånar måste du betala ränta till t.ex. banken för att du ska få låna deras pengar. Röntan anges i procent och beräknas per år.

Nedan beräknar vi värdet av dina 12 000 kr efter 1 år, med en ränta på 5%. Dessa beräkningar kan användas både för sparade och lånade pengar.

Räkna med **Ränta**:

(välj den metod du tycker är enklast)

Metod 1:

$$1\%: 12\ 000 / 100 = 120$$

$$5\%: 120 \times 5 = 600$$

$$12\ 000 + 600 = 12\ 600\ \text{kr}$$

Metod 2:

$$\text{Startkapital} \times \text{Förändringsfaktor} = \text{Aktuellt värde}$$

$$12\ 000 \times 1,05 = 12\ 600\ \text{kr}$$

Beräkna förändringsfaktor vid ökning:

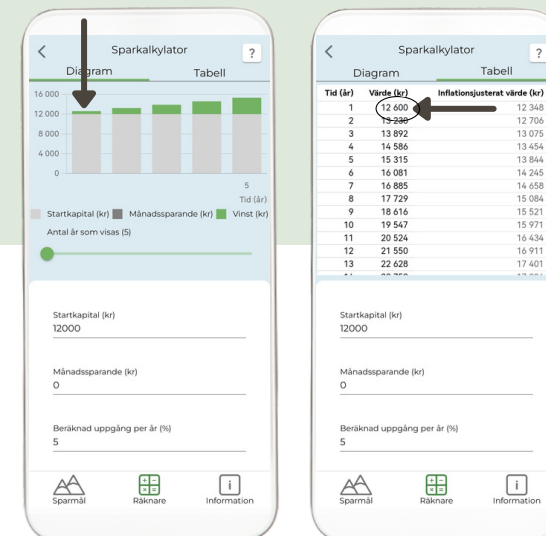
$$\text{Ökning med } 5\%: 100\% + 5\% = 105\%$$

$$\text{Förändringsfaktor: } 1,05$$

Metod 3:

Välj funktionen Sparkalkylator:

- Startkapital: 12 000 kr
- Beräknad uppgång per år: 5%

12 000 kr

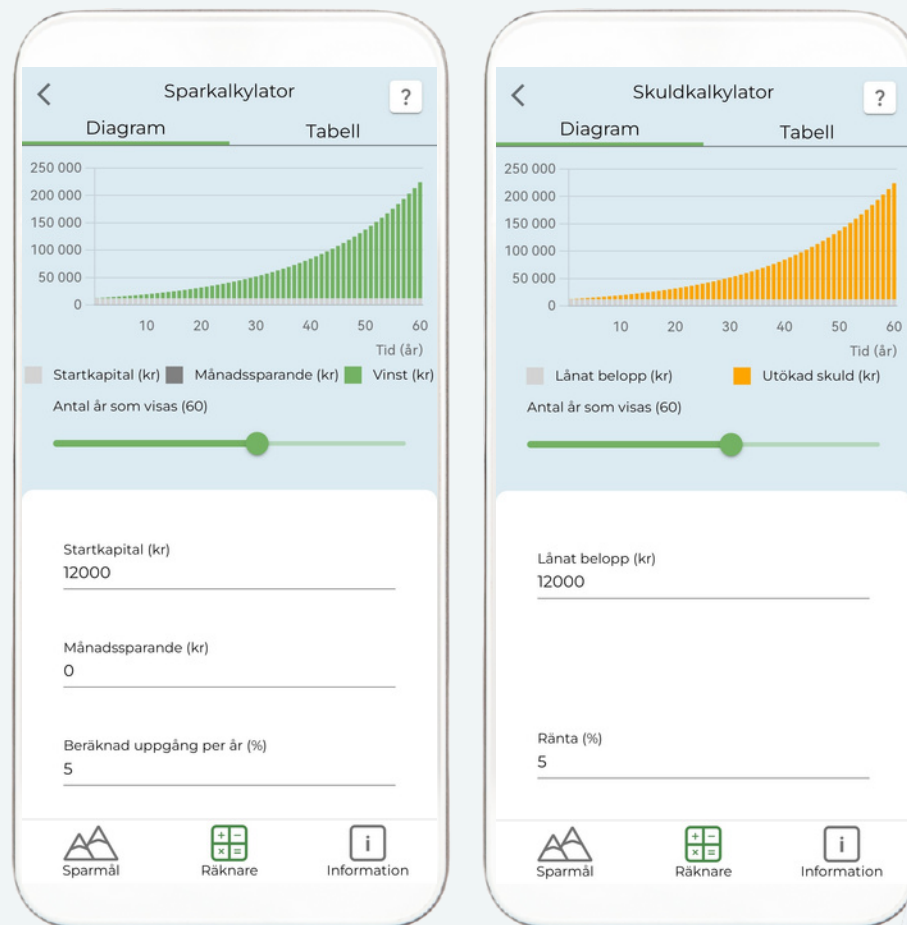
Tid: 1 år
Ränta: 5%

12 600 kr

Ränta på ränta

"Ränta på ränta" innebär att du får ränta på pengar du redan fått i ränta. Det medför att avkastningen (i kronor) blir högre för varje år som går. Pengarnas värde ökar exponentiellt - Långsamt i början och snabbare ju längre tiden går. Detta kallas "ränta på ränta - effekten".

Ränta på ränta - effekten drabbar både sparade och lånade pengar. Även en skuld växer exponentiellt om inga återbetalningar görs...

Ränta på ränta - effekten kallas även **Snöbollseffekten**, eftersom ökningen (i kronor) blir större för varje år, på samma sätt som en snöboll tar upp mer snö för varje varv den rullar.

Nedan beräknar vi värdet av dina 12 000 kr efter 30 år, om du varje år skulle få en ränta på 5%.

Räkna med **Ränta på ränta:** (välj den metod du tycker är enklast)

Metod 1:

År 1: 5% av 12 000 kr är 600 kr → Nytt värde 12 600 kr
År 2: 5% av 12 600 kr är 630 kr → Nytt värde 13 230 kr
År 3: 5% av 13 230 kr är 662 kr → Nytt värde 13 892 kr
...
År 29: 5% av 47 042 kr är 2352 kr → Nytt värde 49 394 kr
År 30: 5% av 49 394 kr är 2469 kr → Nytt värde 51 863 kr

Metod 2:

$$\text{Startkapital} \times \text{Förändringsfaktor}^{\text{(antal år)}} = \text{Aktuellt värde}$$
$$12\,000 \times 1,05^{(30)} = 51\,863 \text{ kr}$$

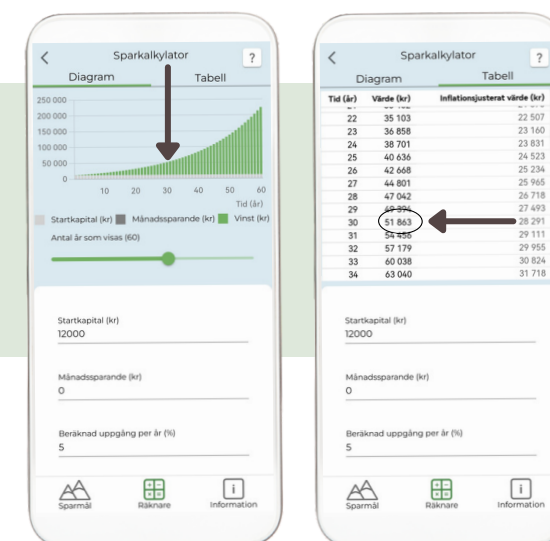
Beräkna förändringsfaktor vid ökning:

Ökning med 5%: $100\% + 5\% = 105\%$
Förändringsfaktor: 1,05

Metod 3:

Välj funktionen Sparkalkylator:

- Startkapital: 12 000 kr
- Beräknad uppgång per år: 5%

12 000 kr → Tid: 30 år, Ränta: 5% → 51 863 kr

Inflation

Har du någonsin hört en gammal släkting säga:

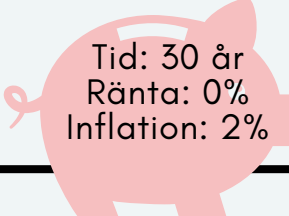
“
På min tid kostade ett paket mjölk bara 5 kr.
”

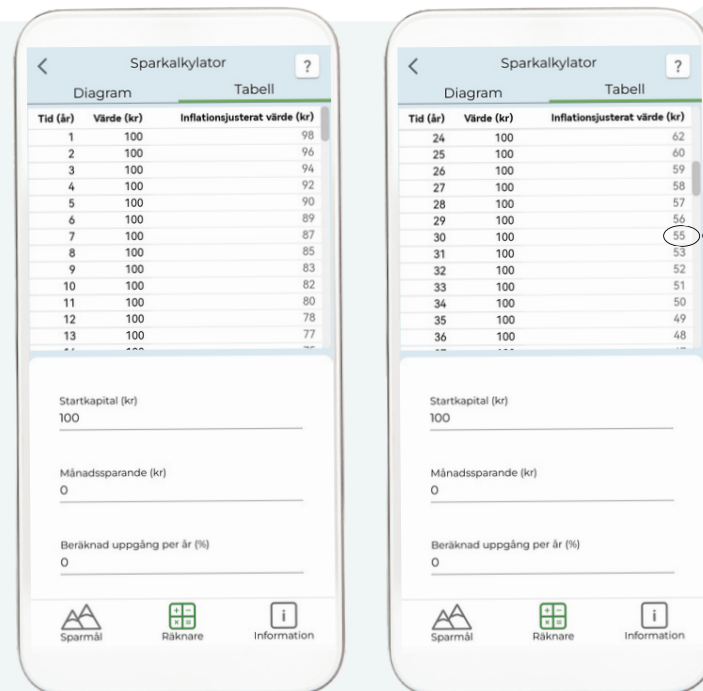
Det stämmer. Det vi konsumerar blir dyrare för varje år som går. Den allmänna prisnivån på varor och tjänster stiger. Det är inflation. Inflationen medför att köpkraften på våra pengar blir lägre för varje år som går. En hundralapp idag är mindre värd än en hundralapp för fem år sedan. Du kan köpa färre varor och tjänster för samma mängd pengar.

Inflationsmål

Sveriges riksbank beslutade år 1993 att Sverige skulle ha ett inflationsmål på 2%. Inflationsmålet innebär att den allmänna prisnivån ska öka med 2% varje år. Anledningen till inflationsmålet var att Sveriges ekonomi skulle bli mer stabil och att det skulle bli enklare för hushåll och företag att planera sin ekonomi. En inflation på 2% medför att pengar tappar 2% av sitt värde för varje år. Förenklat kan vi tänka att 100 kr i år kommer att vara värt endast 98 kr nästa år.

Det innebär att en hundrakronorssedel som idag läggs i en spargris (eller på ett konto utan ränta), om 30 år har förlorat nästan halva sitt värde. Det står fortfarande 100 kr på den, men den har en köpkraft som idag motsvarar 55 kr. Det inflationsjusterade värdet är 55 kr.

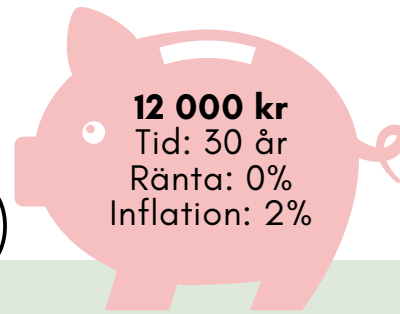
100 kr Tid: 30 år
Ränta: 0%
Inflation: 2% → 55 kr

Tid (år)	Värde (kr)	Inflationsjusterat värde (kr)
1	100	98
2	100	96
3	100	94
4	100	92
5	100	90
6	100	89
7	100	87
8	100	85
9	100	83
10	100	82
11	100	80
12	100	78
13	100	77
24	100	62
25	100	60
26	100	59
27	100	58
28	100	57
29	100	56
30	100	55
31	100	53
32	100	52
33	100	51
34	100	50
35	100	49
36	100	48

Nedan beräknar vi det inflationsjusterade värdet av dina 12 000 kr efter 30 år.

Räkna med **Inflation**:
(välj den metod du tycker är enklast)

Metod 1:

År 1: 2% av 12 000 kr är 240 kr → Nytt värde 11 760 kr
 År 2: 2% av 11 760 kr är 235 kr → Nytt värde 11 525 kr
 År 3: 2% av 11 525 kr är 231 kr → Nytt värde 11 294 kr
 ...
 År 29: 2% av 6 816 kr är 137 kr → Nytt värde 6 679 kr
 År 30: 2% av 6 679 kr är 133 kr → Nytt värde **6 546 kr**

Metod 2:

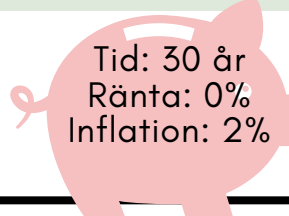
$$\text{Startkapital} \times \text{Förändringsfaktor}^{\text{(antal år)}} = \text{Inflationsjusterat värde}$$

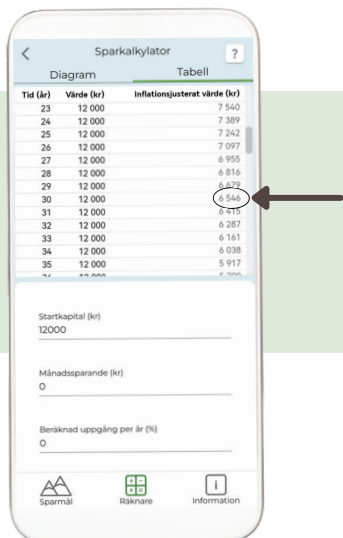
$$12\,000 \times 0,98^{(30)} = \mathbf{6\,546\,kr}$$

Beräkna förändringsfaktor vid minskning:
 Minskning med 2%: 100% - 2% = 98%
 Förändringsfaktor: 0,98

Metod 3:

Välj funktionen Sparkalkylator:
 • Startkapital: 12 000 kr
 • Beräknad uppgång per år: 0%

12 000 kr Tid: 30 år
Ränta: 0%
Inflation: 2% → 6 546 kr

Tid (år)	Värde (kr)	Inflationsjusterat värde (kr)
23	12 000	7 540
24	12 000	7 389
25	12 000	7 242
26	12 000	7 097
27	12 000	6 955
28	12 000	6 816
29	12 000	6 682
30	12 000	6 546
31	12 000	6 415
32	12 000	6 287
33	12 000	6 161
34	12 000	6 038
35	12 000	5 917